

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษานับเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงของสังคม และมีหน้าที่ในการบุกเบิก แสวงหาความรู้ สะสม และ ถ่ายทอดความรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งมีความแตกต่างในแต่ละสังคมและยุคสมัย จากอดีตถึงปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาได้แสดงบทบาทของการเป็นสถาบันหลักที่สำคัญยิ่งของสังคมมาโดยตลอด ดังนั้นจุดมุ่งหมาย บทบาทและรูปแบบของสถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุง และพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีสถาบันอุดมศึกษา ได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาและขยายงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการกำลังคนตามแผนพัฒนาฯ ของประเทศ และความต้องการโอกาสทางการศึกษาระดับสูงของประชาชน สถาบันอุดมศึกษาจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่โครงสร้าง และภารกิจ ในด้านโครงสร้างนั้นได้มีการปรับปรุงและขยายงานในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่เดิมในส่วนกลาง มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาใหม่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เปิดโอกาสให้เอกชนร่วมรับภาระในการจัดการอุดมศึกษา มีการรวมและยกสถานะสถาบันการศึกษาสายอาชีพในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นระดับปริญญา มีการขยายโอกาสทางการอุดมศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยประเภทไม่จำกัดรับ และที่ใช้ระบบการสอนทางไกล ส่วนในด้านของบทบาทภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาพึงปฏิบัติ ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่มีขอบข่ายจำกัดคือเน้นทางการสอนและการผลิตบัณฑิตเข้ารับราชการ หรือตามความต้องการของหน่วยงานและสาขาวิชาชีพ เฉพาะด้านมาเป็นขอบข่ายที่กว้างขวางครอบคลุมภารกิจหลัก 4 ด้านคือ การผลิตบัณฑิต การวิจัยบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ภาระหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ในการส่งเสริมและพัฒนาบุคคลนั้น จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้ระบุหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาไว้อย่างชัดเจนในหมวด 3 ข้อ 33 ว่า " การศึกษาระดับอุดมศึกษา...มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญา และความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจใน ศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีค่าแก่ สังคม และประเทศชาติ "

จากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาได้รับการลงทุน และคาดหวัง เป็นอย่างสูงจากรัฐ และประชาชน เพื่อให้ทำหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์สนองต่อความต้องการ ของประเทศให้ได้ผลอย่างคุ้มค่า

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย นับแต่เริ่มมีการจัดตั้งขึ้นก็มีการเกี่ยวพัน โดยตรงกับการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า อยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การจัดการศึกษาระดับนี้ดำเนินไปเพื่อเตรียม บุคคลเข้ารับราชการในช่วงของการปรับปรุงประเทศให้เจริญทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ยิ่งในสมัย ปัจจุบันที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาระดับนี้ก็มีความสำคัญมากขึ้นในการผลิตผู้มีความรู้และความชำนาญในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530 -2534)

ด้วยเหตุนี้ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จึงได้ถือกำเนิดขึ้นในสมัยแห่งการพัฒนาและ ความคิดของการกระจายโอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากช่วงการพัฒนาอาชีวศึกษาซึ่ง เริ่ม ตั้งแต่ พ.ศ.2510 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมและพัฒนาการอาชีวศึกษากระจาย ไปทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อพัฒนากำลังคนสายอาชีพ ดังนั้นการอาชีวศึกษาสายอาชีพจึง จำเป็นต้องมีสถาบันระดับอุดมศึกษารองรับ เพื่อทำหน้าที่ในการผลิตครูอาชีวศึกษาและสนับสนุนการ ดำเนินการดังกล่าว ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องผลิตบัณฑิตทางวิชาชีพที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับการ พัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นการให้โอกาส ในการจัดการศึกษาสูงขึ้นจากระดับที่จัดอยู่เดิมจนถึงระดับปริญญาอีกด้วย

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นสถาบันการศึกษา และวิจัย มีฐานะเป็นกรมสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ สถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 โดยใช้ชื่อว่าวิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 92 ตอนที่ 49 (วิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 2530 : 44)

จากอดีตถึงปัจจุบัน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้จัดตั้งและดำเนินการกิจการมาเป็น เวลา 15 ปีแล้วทางสถาบันฯยังมีข้อจำกัด และความไม่สมบูรณ์หลายประการในด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยในการดำเนินการหลัก 4 ด้าน ได้เป็นอย่างดี การกิจดังกล่าวนี้ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการดำเนินการกิจการของสถาบันฯ ที่ผ่านมาก็น่าจะได้มีการ พิจารณาทบทวนกันอย่างจริงจังว่า สถาบันฯ ได้ดำเนินการกิจการตามสถิถสถาบันอุดมศึกษาพึงกระทำ

จากปริมาณงานในบทบาทแต่ละด้านที่ผ่านมา และที่กำลังกระทำอยู่ได้ดำเนินไปอย่างไรบรรลุผล
 มากน้อยเพียงใด ควรมีการแก้ไขหรือพัฒนาด้านใด จึงจะทำให้สถาบันฯมีความสมบูรณ์ในการปฏิบัติ
 ภารกิจ หรือปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาที่พึงกระทำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยนี้เป็น
 ประโยชน์อย่างสูงแก่สถาบันฯที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งเป็นแนวทางในการ
 พัฒนาศาสนาด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้าง และการดำเนินงาน ตามภารกิจของสถาบันเทคโนโลยี
 ราชมงคล 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และ
 ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ ของสถาบันเทคโนโลยี
 ราชมงคล ที่มีต่อการปฏิบัติภารกิจทั้ง 4 ด้าน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ศึกษาเฉพาะการดำเนินงานในช่วงแผนพัฒนาระยะที่ 6 คือตั้งแต่ปี พ.ศ.
 2530-2534

1.3.2 ศึกษาเฉพาะคณะที่ดำเนินการสอนระดับปริญญาตรี 2 ปี จำนวน 8 คณะคือ
 คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี คณะบริหารธุรกิจ คณะคหกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรม คณะศิลปศาสตร์
 คณะศึกษาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์บางพระ คณะเกษตรศาสตร์นครศรีธรรมราช

1.4 คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1	สถาบันฯ	หมายถึง	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
1.4.2	วิทยาลัยฯ	หมายถึง	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
1.4.3	คณะ	หมายถึง	คณะต่าง ๆ ที่เปิดสอนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
1.4.4	ผู้บริหาร	หมายถึง	อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี
1.4.5	อาจารย์	หมายถึง	อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนประจำในสถาบันเทคโนโลยี

ราชมงคล

1.4.6 ภารกิจ หมายถึงหน้าที่ที่สถาบันอุดมศึกษาพึงกระทำ 4 ด้าน คือด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.4.7 ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต หมายถึง หน้าที่ที่เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตด้านการเรียนการสอน และการทำกิจกรรมเสริมการผลิตบัณฑิต

1.4.8 ภารกิจด้านการวิจัย หมายถึง หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ หรือค้นคิดสิ่งใหม่ๆของคณาจารย์ และผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากรในสถาบันฯ

1.4.9 ภารกิจด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หมายถึงกิจกรรมที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจัดขึ้น เพื่อให้บริการแก่สังคม เช่น การสอนหลักสูตรพิเศษ การฝึกอบรม ปาฐกถา การสัมมนา การจัดนิทรรศการ การสาธิตทดลอง การประชุมปฏิบัติการ และการเผยแพร่ความรู้ทางสื่อมวลชนต่างๆ

1.4.10 ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึงหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ชุมชน หรือสังคมมีความเข้าใจ และสามารถรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของตนเองโดยการสอน การจัดนิทรรศการ การฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ผลของการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้าง และนโยบาย ทางด้านการบริหารงานของสถาบันฯ

1.5.2 เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานหลักของสถาบันฯในปัจจุบัน และอนาคต

1.5.3 ผลของการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาของกระทรวง ศึกษธิการ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันฯให้ดำเนินการกิจได้บรรลุวัตถุประสงค์

1.6 ลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัย

1.6.1 บทที่ 1. บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัย

1.6.2 บทที่ 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยความมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษา โครงสร้างของสถาบันอุดมศึกษา บทบาท ภารกิจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา

4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และประวัติดีความเป็นมาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

1.6.3 บทที่ 3. วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากร และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.4 บทที่ 4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.5 บทที่ 5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1.6.6 บรรณานุกรม

1.6.7 ภาคผนวก